

6. Veľkonočná nedeľa – Jn 15, 9-17

Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás

Slovo láska sa v našich rozhovoroch opakuje často a je témou básní, románov, piesní, ale čo sa myslí pod láskou? Čo znamená výraz: „milujem ťa“? Milenci sa ho takmer boja vysloviť, pretože vedia, že je to zaväzujúce. V skutku zvyčajne nechajú uplynúť dlhý čas, kým urobia takéto vyznanie lásky. Všeobecne sa láska umiestňuje do oblasti citu a tak máme tendenciu ju stotožňovať s príťažlivosťou voči všetkému tomu, čo je pekné, milé, žoviálne - to nás fascinuje a do zrazu sa zaľúbime. Ale zamilujeme sa aj do umenia, hudby, vedy ... skrátka do všetkého krásneho, pretože všade, kde je prítomná krása, tak sa cítime ňou priťahovaní a túžime ju mať pre seba. Túto lásku Gréci nazývajú „eros“ a je to impulz krásy, ktorá sa dotýka našej prirodzenosti. Tak to Boh chcel.

Je to Boh, ktorý nás urobil citlivými a túžiacimi po kráse toho druhého. Ak by sme boli ako bytosti sebestační sami sebe, tak by sme sa uzavreli do seba a stačilo by nám to. Namiesto toho, my sme ale stvorení dobre, tj. sme „prinútení“ hľadať toho druhého. Platón povedal správne, citujúc mýtus o pôvode „Erosu“, keď spomína, že matkou Erosu je „Penie – chudoba“. Tá nás vedie k hľadaniu toho, čo môže naplniť túto potrebu, ktorú cítime. Eros, erotická láska, nás tlačí hľadať druhého, iného, ktorý nám môže dať po čom túžim. Avšak to je len jeden aspekt lásky.

Erotická láska, ktorú si Boh želá a je dobrá, sa však nemôže zamieňať s láskou, o ktorej dnes v evanjeliu hovorí Ježiš. Erotická jazda nás môže taktiež aj uzavrieť do sebeckého uspokojovania používajúc pritom toho druhého. Môžeme totiž ľahko zabudnúť na to, že sme povolani nielen na to, aby sme prijali to, čo nám druhý môže dať, čím sme obohatení, ale aby sme druhému aj my boli darom – aby sme mu dali to, čo on potrebuje. Eros, totiž ako vieme, pri čistom hľadaní vlastnej spokojnosti hraničí so sebeckom a teda ponizuje druhého na objekt. Teda eros môže tiež viesť až k ponizujúcemu správaniu. Vieme, že ak sú medziľudské vzťahy založené iba na erotickej báze, teda iba na prirodzenej príťažlivosti, tak sú veľmi labilné. Stačí len veľmi málo na to, aby sme ich spochybnili a aby sa rozbili. Je ťažké nadviazať trvalé, definitívne a verné väzby, ktoré by vychádzali iba z erotickej lásky.

Láska o ktorej budeme počuť v dnešnom evanjeliu, je prikázaná, pretože nepochádza z biologickej podstaty. Nie je inštinktívna, pochádza z inej prirodzenosti. Dnešná pasáž prichádza bezprostredne po tom, čo sme počuli uplynulú nedeľu - keď Ježiš hovoril o „Viniči - o tom pravom“, ktorý musí prinášať hojné ovocie, lebo tie Otec očakáva. Dnes Ježiš hovorí, čo znamená toto ovocie „pravého viniča“ – je to láska, ale nie láska, ktorá pochádza z našej biologickej prirodzenosti „eros“, ale ktorá pochádza

z novej prirodzenosti, tej, ktorú nám dal Boh, prirodzenosti Božích detí! Iba Božie deti sú schopné tejto lásky!

V skutočnosti táto nová láska má aj nový názov: „Agàpe“, nie „eros“. „Agàpe“ pochádza zo slovesa „agapàn“, ktoré sa prakticky v antickej gréčtine nikdy nepoužívalo. Vo všetkých známych starogréckych textoch sa vyskytuje iba pár krát. Gréci skladali svoje hymny a oslavné piesne na eros. Nehovorili o agapé, ktoré sa avšak stalo charakteristickým vyjadrením kresťanského konceptu lásky. V príhovore Ježiša učeníkom počas poslednej večere, sa sloveso milovať vyskytuje 25-krát a nie je tam spomínaný eros, ale agàpe. Toto sloveso **agapàn – milovať** budeme počuť aj v dnešnom úryvku evanjelia a to hneď 5 krát a podstatné meno **láska** 4 krát. Teraz počujme, kto a ako nás zapojil do tejto novej prirodzenosti, vďaka ktorej sme schopní tejto lásky:

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Ako mňa miluje Otec, tak ja milujem vás. Ostaňte v mojej láske!

„Otec miloval mňa a ja som miloval vás.“ Hľa toto je pôvod lásky o ktorej Ježiš hovorí, že je tá jeho. Nepochádza zo zeme, zo zeme pochádza eros. Eros sa začína tam, keď v niektorej osobe alebo nejakej veci objavíme niečo veľmi vzácne a potom po tom túžime a cítime sa spokojní, keď sa nám to podarí zmocniť sa jej a urobiť si ju svojou. Eros nemôže existovať v Bohu, pretože v ňom niet tejto chudoby, v ňom je všetko bohatstvo. Práve preto, že miluje, pretože je láskou, tak dáva ... nehľadá, ale dáva! Agàpe nehľadá na to, čo mi môže dať ten druhý. Ja hľadám toho druhého len preto, že chcem jeho dobro, chcem, aby bol šťastný, hľadám ho, pretože som si uvedomil, že potrebuje moju lásku a som ochotný odovzdať všetko, celý svoj život, aby bol šťastný, aby žil v radosť. Ježišova láska je absolútne nezištná, v čisté dávanie, neočakáva nič na oplátku. Prirodzene sa snaží zapojiť toho druhého do rovnakej dynamiky nezištnosti, pretože iba tak sa stane úplne človekom. Posledným stupienkom ľudskej evolúcie totiž nie je „homo sapiens sapiens“, tj. človek ktorý je výborným staviteľom a ovláda vedu a techniku. Posledným stupienkom ľudskej evolúcie je „človek, ktorý miluje“. „Homo sapiens sapiens“ môže totiž ešte stále byť aj zviera. Človek je skutočne človek, iba keď nechá vo svojom živote vyjsť túto novú prirodzenosť, ktorou je Boží syn, ktorý ho vedie k tomu, aby miloval svojho brata tak, ako to robil Ježiš. Je to láska nezávislá od dobra, krásy a dokonca aj od skutočnosti, či ten druhý je môj priateľ, alebo nepriateľ, či ma má rád, alebo ma nenávidí, či mi chce dobre, alebo či mi chce ublížiť ... Vtedy človek vyjadruje agàpe, tj. bezpodmienečné darovanie sa druhému.

A keďže je to nezištná a bezpodmienečná láska, tak zasahuje aj nepriateľa, lebo nepochádza z našej biologickej podstaty, ktorá by nás v tom prípade viedla opačným

smerom. Táto láska pochádza od Otca, je to dar z neba, ktorý nám priniesol Ježiš. Táto láska je samotná Božia podstata. Je to to zlato, ktorým je Boh sám - v ňom nie je nič iné ako táto čistá a bezpodmienečná láska. Ježiš je ten ktorý je milovaný. Ten, kto je úplne zapojený do tohto božského života, ktorá sa v ňom prejavuje až tak, že sa stal chlebom, nechal sa konzumovať až do poslednej omrvinky svojho života z lásky k človeku. A potom Ježišovo pozvanie: "Zostaňte v tejto láske - v tej mojej". Je to láska ktorá je ním podpísaná, okamžite sa dá spoznať jej vôňa práve preto, že je nezištná. Erotický prejav lásky, ktorý precitujeme je krásny; napr. keď mladý muž hovorí svojej priateľke: „Nemôžem bez teba žiť“ ... hľa tu je jeho chudoba! „Som ochotný urobiť všetko pre to, aby som ťa mal, pretože ak nebudeš moja, nikdy nebudem šťastný“ ... hľa toto je eros! Výrok o láske, ktorý avšak hovorí Ježiš a ktorý si musíme osvojiť aj my, ak nás táto láska dotkla je avšak takýto: „Mám ťa veľmi rád a som ochotný urobiť všetko pre to, aby som ťa videl šťastného. Zmyslom môjho života je tvoja radosť, dal by som aj svoj život, aby som ťa urobil šťastným, aj keď ma nenávidíš, aj keď ma postavíš na kríž“ ... hovorí Ježiš. Táto láska, prirodzene, nie je v rozpore s erotickým pudom, ktorý vložil Boh do nás, ale eros integruje a vedie ho až k úplnej realizácii daru seba, objímajúc dobro a krásu toho druhého a dajúc tomu druhému vlastné dary. Eros dosahuje maximum svojej veľkosti, keď je žitý ako dar, a nie ako privlastnenie. Na rozdiel od lásky eros, ktorá prichádza spontánne a prirodzene, je Ježišova láska, teda kresťanská láska - prikázaná. Počúvajte:

Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja zachovávam prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske. Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná. Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás.

Ježiš nám odporúčal, aby sme zostali v jeho láske, ale ako môžeme zostať v tejto láske? Hovorí: „Ak budete dodržiavať moje príkazy, zostanete v mojej láske, ako som ja dodržal príkazy svojho Otca a ostávam v jeho láske.“ ... „Príkazy“ ... hneď potom hovorí, že „príkaz“ je iba jeden, „aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás“. Takže v čom pozostáva dodržiavanie príkazov? Čo sú to prikázania dáva Boh a ktoré treba dodržiavať? Boli to príkazy, ktoré nachádzame v Starom zákone, vonkajší zákon, ktorý ľudia museli dodržiavať, aby boli verní Bohu. Príkazy, ktoré nám Ježiš hovorí, neprichádzajú zvonku, nie sú niečím vonkajším, zákonom napísaným na kameni, ktorý sa musím naučiť a potom ich dodržiavať.

Príkazy, ktoré Ježiš poslúchal, boli v jeho vnútri a sú taktiež v našom vnútri. Aké boli príkazy, ktorými sa Ježiš riadil? Neboli to vonkajšie príkazy Otca, ktoré by mu každý deň hovorili, čo má robiť. Jeho príkazy vychádzali z jeho vlastnej prirodzenosti ako Božieho dieťaťa, bola to práve táto povaha, ktorá ho priviedla k bezpodmienečnej

láske; keby nebol miloval, nebol by sám sebou! Z tejto novej prirodzenosti Božích detí pochádzajú príkazy, ktoré dostávame.

V tejto chvíli si kladieme otázku: „*Je viac prikázaní, alebo je iba jeden príkaz?*“ Existuje iba jeden príkaz, ktorý prichádza zvnútra, a to milovať bezvýhradne ako Nebeský Otec, ako to robil Ježiš. Tento jediný príkaz sa však potom prejavuje v rôznych konkrétnych situáciách, v ktorých som povolaný prejavovať lásku. A skutočne, napríklad v Prvom Jánovom liste bolo pripomenuté, že zotrvávanie v Božej láske nemožno oddeliť od lásky k bratovi: „*Kto nemiluje brata, ktorý vidí, ako môže povedať, že miluje Boha, ktorý nevidí?*“.

Toto je prikázanie, ktoré sme od neho dostali. Každý, kto miluje Boha, musí milovať aj svojho brata a táto láska (ešte stále sme v prvom Jánovom liste) sa hovorí, že to nesmie byť „*láska vyznaná jazykom a slovami, ale skutkami a v pravde*“.

Opäť ešte v štvrtnej kapitole Prvého listu Ján hovorí: „*V tomto spočíva láska, nie my sme milovali Boha, ale bol to On, kto miloval nás a dal nám svojho syna. Milovaní, ak nás Boh takto miloval, tak aj my musíme milovať svojho brata*“. Nehovorí, že ak nás takto miloval, musíme na túto jeho lásku odpovedať tak, že budeme milovať jeho naspäť. Nie ... odpoveďou na jeho lásku je milovať ostatných tak, ako nás to on naučil milovať.

Starý zákon nepoznal túto lásku, ktorú na svet priniesol Ježiš tým, že nám daroval božský život. Maximálnym pravidlom lásky v Starom zákone bolo: „*Čokoľvek chcete, aby vám ľudia urobili, urobte to aj vy im, toto je Zákon a Proroci*“. To je to, čo by sa dal zhrnúť Starý zákon - do takéhoto zákona lásky, „*čo chcete, aby iní robili vám, robte vy im*“. Teraz avšak mierou lásky už nie je táto vzájomná spravodlivosť, ale láska, ktorú prejavil Ježiš, láska ktorá je od Boha, ktorá je nezištná, bez miery a bez podmienok. Prečo máme strach prijať takúto lásku? Je to strach zo straty seba samého ... pretože dávame bez miery. Ježiš nám hovorí: „*Buďte opatrní, pretože moja radosť je práve v tejto láske, chcem, aby táto radosť bola vo vás a aby vaša radosť bola úplná.*“ Ježiš povedal ešte jednu vetu, ktorá sa nám zachytil Lukáš v Skutkoch apoštolov: „*Viac radosti má ten kto dáva ako ten kto prijíma*“.

Eros nás vedie k tomu, aby sme sa usilovali získať dačo od toho druhého. Agapé nás vedie k tomu, aby sme nebrali ohľad na to, čo mi ten druhý môže dať, ale aby sme dávali nezištne... to je Božia láska! Zažívame veľa radostí v našom živote, keď nájdeme osobu, s ktorou zdieľame celú našu existenciu v manželskom živote ... je to veľká nesmierna radosť; keď dosiahneme túto hodnosť ... je to veľká radosť, ale po všetkých týchto radoostiach sa vždy pýtame sami seba: „*a potom?*“

Sme stvorení pre nekonečnú radosť a žiadna radosť z tohto sveta nás nemôže uspokojiť. Existuje príslovie: „*Capacem Dei quidquid Deo minus est non implebit*“, čo znamená, že ten, kto bol stvorený pre Boha, všetko, čo je od Boha nižšie, tak ho nikdy nezasýti. Do našej DNA máme vpísanú potrebu nekonečna! Už Kazateľ to pochopil.

Nostalgia po nebi, túžba, ktorá nás vedie k Bohu až kým Boha nebudeme mať, nezažívame radosť; mať Boha znamená zostať v tejto láske. Táto trvalá radosť je prítomná iba u tých, ktorí zostávajú v tejto láske. Je to radosť, ktorá sa prežíva, keď veci idú dobre, ale aj keď idú zle, keď sme zdraví ale aj keď sme chorí, keď sú priatelia verní, ale aj keď nás opúšťajú, či dokonca zrádzajú.

Znamením toho, že láska agape je v nás blokovaná, je to, že v nás vyhasne radosť. Môže zostať potešenie, isté sebecké uspokojenie, láska eros môže zostať ... ale radosť prestane, pretože plná radosť pochádza iba z lásky agape.

Existuje ešte jeden aspekt lásky, ktorý sa nevyjadruje slovesom agapàn, ale slovesom „filein“ – je to láska medzi priateľmi. Ježiš chce zahrnúť do tejto formy lásky aj nás, počúvajte, čo nám hovorí:

Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov. Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám prikazujem. Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho Pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca. Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo; aby vám Otec dal všetko, o čo ho budete prosiť v mojom mene. Toto vám prikazujem: Aby ste sa milovali navzájom.“

„Nie, nenazývam vás služobníkmi,“ hovorí Ježiš. Na druhej strane ... titul „služobník Pána“ bol ten najvyšší čestný titul, ktorý môžeme nájsť v Starom zákone. Bol to titul vyhradený iba pre veľké osobnosti: Mojžiš, Dávid, Jozue. V Novom zákone sa Pavol predstavuje ako „služobník Pána“; dokonca aj jedna žena - Mária je tá, ktorá je prvotným spoločenstvom nazývaná „služobnica Pána“. Sv. Lukáš jej právom dáva tento výraz do jej úst keď zachytáva jej slová: „Hľa, som služobnica Pána“. Tak nám Lukáš opísal úplnú otvorenosť Márie slúžiť Božiemu plánu lásky pre svet.

Teraz avšak existuje nový čestný titul: „priateľ“. Ježiš zdôrazňuje rozdiel medzi služobníkom a priateľom. Hovorí, že „služobník nevie, aké sú plány jeho Pána“. Sluha plní príkazy a nesmie sa pýtať prečo, musí skloniť hlavu a robiť to, čo mu prikáže; vzťah medzi priateľmi je úplne iný. V čase Ježiša napríklad byť priateľom Caesara, veliteľa armády, dôležitého človeka, znamenalo mať voľný prístup do paláca a to bez ohlásenia. Priateľ sa mohol kedykoľvek stretnúť s cisárom a bol oboznámený so všetkými tajomstvami ríše a vlády. Aj v Starom Zákone máme vzťah priateľstva s Bohom, Abrahám sa nazýva „Boží priateľ“, ten, komu sa Pán zveril so svojimi starosťami. Pamätáme si, že keď mestá Sodoma a Gomora boli obvinené, že sa ľudia sa v nich správajú zle, tak Boh sa zveril svojmu priateľovi Abrahámovi a povedal mu: „Pozri, som nútený tieto dve mestá potrestať.“

Ježiš nechce, aby náš vzťah voči nemu bol vzťahu služobníctva, ale chce, aby jeho učeníci boli jeho priatelia. To vyžaduje úplnú dôveru, zdieľanie jeho projektu a aj

záväzok spolu s ním dokončiť tento projekt. Ježiš nemôže nazývať svojich učeníkov služobníkmi, pretože im zjavil to, čo počul od Otca, to znamená Boží plán lásky so svetom a chce ich zapojiť, chce ich presvedčiť, že musia s ním spolupracovať na realizácii tohto plánu lásky. Rodinné tajomstvá sa odhaľujú iba priateľom, služobníci zostávajú v tme. Ak sa my s Bohom stále správame len ako služobníci, tak nie sme slobodne a z presvedčenia zapojení do tohto jeho návrhu, ktorý pred nás predkladá. Žiaľ, myslím si, že stále existuje veľa ľudí, ktorí sa zastavili vo vzťahu s Bohom na takom stupni, aký nadviazal s Bohom Mojžiš ... v poddaní sa poslušnému zákonodarcovi; vo vzťahu k zamestnávateľovi, ktorý na konci dňa vypláca mzdu. Mnohým sa dokonca aj dnes, ako táto spiritualita páči, pretože sú presvedčení, že hromadia zásluhy pred týmto zamestnávateľom, ktorým je Boh. „Už nie!“ hovorí Ježiš „*Toto je spiritualita, od ktorej treba upustiť*“. Ježiš nás chce zapojiť, aby sme pochopili, aký krásny je jeho projekt a keď nás dokáže presvedčiť, potom áno, sme ochotní staviť svoj život na 100% za tento obraz.

Ak od neho naopak očakávame príkazy - nedá nám ich! Chce nás presvedčiť a chce nás slobodne zapojiť. S priateľstvom súvisí aj nezištnosť. Služba poskytnutá priateľovi nie je platená – aj dnes to ešte vidíme: ak mám urobiť prácu v dome svojho priateľa, tak potom to najviac čo si pýtam zaplatené je to , aby mi preplatil materiál, ale nie za prácu! Tú tam dám ja, pretože medzi priateľmi je radosť slúžiť druhému, vidieť ho šťastného a môcť niečo urobiť pre neho. Je to logika daru, darovania sa. Keď dám človeku dar, ten druhý mi ho nemá hneď preplatiť, pretože to nechcem, aby mi platil. Chcem iba, aby pochopil, že som šťastný, že som jeho priateľ a chcem, aby vstúpil do tohto vzťahu lásky. Keď toto priateľstvo nenastane, tak potom ako dostanem dar, tak sa sám seba opýtam: „*Teraz, ako sa mu mám odvdáčiť?*“ - pretože v skutočnosti chcem, aby sa tento vzťah skončil.

Priateľstvo vzniká z nezištnosti z úplne bezodplatnej výmeny darov a služieb. Hľa takýto vzťah priateľstva chce Ježiš nadviazať so svojimi učeníkmi, radosť darovať nezištné. V závere príhovoru, ktorý Ježiš robí, je iba zopakovanie príkazu, ktorý dáva: „*Iba toto vám nechávam ako svoje prikázanie, aby ste sa milovali navzájom*“ Je to syntéza celého jeho života, ktorý pre nás Ježiš robí a ktorý urobil osobne. Za tento horizont lásky, ktorý vidíme že bol v ňom uskutočnený, človek už ísť nemôže, už sa nedá. Mimo takejto lásky už nie je možné nájsť vyššie ľudské naplnenie, pretože toto je maximum človeka. Je to táto láska, ktorá odhaľuje, že v človeku už nie je len ten život, ktorý pochádza iba prachu a hlíny tejto zeme, ale je to život, ktorý je daný zhora, nebeským Otcom.

Zdroj: Fernando Armellini Pasqua 6a Domenica di Pasqua anno B

<https://www.youtube.com/watch?v=EeBIC6SH00E>

Preklad: ThLic. Marek Iskra

Archív: <http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>